گزارش ویژه : آشنایی با مؤسسه بین المللی سوء مصرف مواد (نایدا)
(WWW . nih . gov)

مقدمه :

در مقایسه با گذشته، هم اکنون زمان مساعدتری برای نگرش به آینده تحقیق در زمینه اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر به وجود آمده است. انجام ۲۵ سال مطالعات از سوی مؤسسه بین المللی سوء مصرف مواد (NIDA) [۱] درباره زیربنای اجتماعی، رفتاری و بیولوژیکی سوء مصرف مواد مخدر و اعتیاد موجب شده است تا پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای در شناخت ما نسبت به این قبیل مقوله‌ها و تصمیم گیری در این زمینه پدید آید. این رویکرد علمی به همراه پیشرفت حاصله در زمینه فنون جدید طب بیولوژیک و کشف حقایق تازه، موجب تعمیق شناخت ما نسبت به عواقب و دلایل اصلی سوء مصرف مواد مخدر و تنباکو شده است. این پیشرفت‌ها همچنین فرصت‌های بی سابقه‌ای را برای ارائه شیوه‌های جدید درمانی (درمان و پیشگیری از سوء مصرف مواد و اعتیاد) و رویارویی با تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم آنها به وجود می‌آورد.

در تاریخچه علم بیولوژیک، دانشمندان و محققین امروزی با در اختیار داشتن بسیاری از ابزارهای جدید (نظیر بیولوژی مولکولی مدرن)، هیچ وقت تا این اندازه از عملکرد اعضای بدن انسان در کلیه سطوح (از پروسه های ابتدایی یک سلول گرفته تا رفتارهای پیچیده) اطلاع نداشته اند. مشکلاتی که زمانی غیرقابل حل به نظر می‌رسیدند، هم اکنون پاسخ آنها مشخص شده‌است و این فهم و خوش بینی در طب بیولوژیک بویژه درباره سوء مصرف مواد مخدر به وجود آمده که در واقع این امر نشانه خوبی برای در پیش داشتن آینده‌ای روشن است. به عنوان مثال، در پاسخ به این سوال اساسی که چرا مواد مخدر چنین آثار قوی و دائمی بر معتادان گذارده است یا درباره تاثیرات آن بر مغز و دیگر اعضاء بدن انسان، نظریه های متعددی وجود دارد. در نتیجه می توان چنین

۱- National Institute on Drugs Abuse (NIDA)

تصور کرد که پاسخ سوالات لاینحل بگونه ای که منجر به ارائه خدمات درمانی و پیشگیرانه برای سوء مصرف مواد مخدر و اعتیاد شود، در آینده دست یافتنی خواهد بود. هدف NIDA در آغاز قرن ۲۱، استفاده از فرصت‌ها و پیشرفت‌های علمی برای کاهش چشمگیر عواقب بهداشتی و اجتماعی سوء مصرف مواد مخدر و اعتیاد است. بدون شک، با اتکاء به دانش و علم و ایجاد ابزار لازم، می توان در سایه تحقیقات و پژوهش و فزون نمودن تلاش‌های خود و همچنین کاربرد شناختی مبتنی بر علم برای ارائه راهبردهای درمانی و پیشگیرانه به این هدف نائل گشت. در حقیقت، NIDA برای دستیابی به این اهداف قبلاً محرکه های لازم را ایجاد کرده است: شبکه ملی درمان اعتیاد (CTN) در پائیز سال۱۹۹۹ زیربنایی را درباره تحقیق در زمینه پیشگیری که مبنای جدید پژوهش در این رابطه است، شروع کرده است.

با توسعه شبکه CTN طی ۵ سال آینده، هدف آن بر این امر متمرکز خواهد شد تا محققین و پزشکان به صورت همه جانبه کلیه شیوه های جدید پزشکی و درمان رفتاری را در تمامی کلینیک های درمان اعتیاد و با طیف وسیعی از بیماران با پیشینه اجتماعی و قومی متفاوت محک بزنند. NIDA بر این باور است که شبکه جدید CTN در بحث تحقیق در زمینه سوء مصرف مواد مخدر تحول عظیمی به وجود آورده، بذر شناخت مبتنی بر علم را در این چارچوب در کلیه سطوح جامعه خواهد افشاند و به ارتقاء درمان مؤثرتر اعتیاد به مواد مخدر کمک خواهد کرد.

CTN با تمامی توان تلاش می‌کند تا شکاف بین پژوهش در زمینه درمان و تحقق آن در جامعه را با امعان نظر به رفع کلیه موانع موجود در این راه در جامعه از میان بردارد . با این اقدام، کلیه مراکز تحقیقاتی در زمینه درمان و برنامه های درمانی جامعه مدار این مراکز با رویکردی مشخص، همسو خواهند شد. با ایجاد این امکان برای محققان و پزشکان برای ارائه شیوه‌های درمان اعتیاد و پذیرش آن از سوی جوامع و اثبات کارایی آن، CTN خواهد توانست تا بیش از پیش موجب تلفیق ابتکارات و مداخلات جدید در چارچوب اجرای برنامه های درمانی در کشور شود. همچنین CTN، پژوهشگران را قادر خواهد ساخت تا آموخته‌های به دست آمده در موسسات بهداشتی و کلینیک‌ها را در

سطوح آزمایشگاهی به منظور ارتقاء کیفیت درمان اعتیاد و استفاده موثرتر و ملموس‌تر از این خدمات مورد بهره‌برداری قرار دهند.

از سوی دیگر، شبکه CTN در جنبه‌های مختلف بهنگام انجام تحقیقات NIDA مفید خواهد بود. به عنوان مثال، مراکز مختلف بهداشتی و کلینیکی با طیف وسیعی از بیماران خود می‌تواند منبع با ارزش برای پژوهشگران علاقمند به تشریح عوامل آسیب‌پذیر در بحث ژنتیک و محیطی محسوب شود. در نهایت، درک فزاینده از نقش مسائل ژنتیک و محیطی و تقابل آنها بر یکدیگر در گرایش یک فرد به مصرف مواد مخدر، ما را به استفاده از مجموعه‌ای از روش‌های هدفمند پیشگیری و درمان اعتیاد سوق خواهد داد.

در سال ۱۹۹۷، NIDA نخستین راهنمای پژوهشی را در زمینه پیشگیری از مصرف مواد در بین کودکان و نوجوانان منتشر کرد. هم اکنون می توان اصول پیشگیری مندرج در این کتاب راهنما را بیش از پیش مورد تبیین قرار داد. NIDA دست به یک ابتکار پژوهشی در زمینه پیشگیری زده که هدف از آن شناخت چگونگی کاربرد عملی این اصول است. برنامه های پیشگیری به سادگی در هر محیط جدیدی بازتاب و کاربرد ندارد چرا که این برنامه‌ها می‌بایست با شرایط و ویژگی محیط‌های مختلف و همچنین به تناسب نیاز افراد بر حسب جنسیت، قوم، سن و غیره مطابقت داده شود. به موازات تدوین برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد برای آینده، NIDA نیز درصدد بهبود برنامه‌های عملی و پژوهشی در زمینه پیشگیری از اعتیاد و تلفیق آن با برنامه‌ها موجود است که نقش عمده‌ای در زندگی افراد مختلف ایفاء می‌کند. بخش‌هایی از اقلیت‌ها در جامعه به صورت نامتناسب و نابرابر تحت تاثیر عواقب ناشی از سوء مصرف مواد مخدر هستند. NIDA تلاش می‌کند تا به دلایل بروز عواملی که باعث این ناهمگونی و نابرابری می‌شود، پی ببرد. در ۵ سال آینده، NIDA همواره در راستای مسائل پژوهشی تلاش مضاعف خواهد کرد تا فهم ما را نسبت به ارتباط میان اعتیاد به مواد مخدر و دیگر بیماری‌های متأثر از آن به‌گونه‌ای که برنامه‌های درمانی و پیشگیری موجب از بین بردن بروز این قبیل مشکلات بهداشتی شود، افزایش دهد.

در ۵ سال آینده، NIDA همچنین اجرای برنامه های آموزشی و حمایت از پژوهشگران را در زمینه اعتیاد (از جمله پژوهشگران در اقلیت) ادامه خواهد داد. طی ۱۰ سال اخیر، NIDA به شدت از قانون تشویق و اهداء جوایز به محققان و پژوهشگران در زمینه اعتیاد حمایت کرده است. به علاوه، NIDA در بین سایر موسسات ذی ربط در چارچوب کمک به پژوهشگران در زمینه اعتیاد نقش ممتاز داشته است. به منظور دستیابی به اهداف این طرح استراتژیک، NIDA اهمیت این نقش دیرینه را به خوبی دریافته است.

NIDA همچنان متعهد به ارائه یافته‌های پژوهشی خود به کلیه جوامع مختلف است. ما بر این امر واقفیم که سیاستگزاران و متخصصان امر درمان و پیشگیری مجالی برای مطالعه، تحلیل و اجرای یافته‌های پژوهشی که در مجلات انتشار می‌یابند، ندارند. بهه همین دلیل تلاش خواهیم کرد تا این یافته‌ها را به گونه‌ای که مفید و قابل بهره‌برداری باشد، در اختیار قرار دهیم. با نزدیک شدن به هزاره جدید، NIDA همواره تلاش می‌کند تا همگان را از نتایج پژوهشا و تحقیقات این موسسه در زمینه درمان و پیشگیری از اعتیاد مطلع کند.

طی ۲۵ سال حیات NIDA، قدرت علم و پژوهش علاوه بر خنثی کردن خرافات و افکار نادرست در زمینه اعتیاد و سوء مصرف مواد ، توانسته است تا زندگی بیماران مبتلاء به اعتیاد را بهبود بخشیده و عواقب زیانبار بهداشتی، اجتماعی و فردی این بیماری خانمانسوز را به حداقل کاهش دهد. طی ۵ سال آینده نیز ، درهم آمیختن علم و عمل موجب پیشرفت و بهره‌برداری بهینه از برنامه‌های درمانی و پیشگیری از اعتیاد برای نسل جدید و کاهش هر چه بیشتر معضلات ناشی از اعتیاد در کشور خواهد شد.

طرح راهبردی نایدا

هدف ۵ ساله
کاهش چشمگیر اعتیاد و سوء مصرف مواد و عواقب اجتماعی، بهداشتی و رفتاری ناشی از آنها

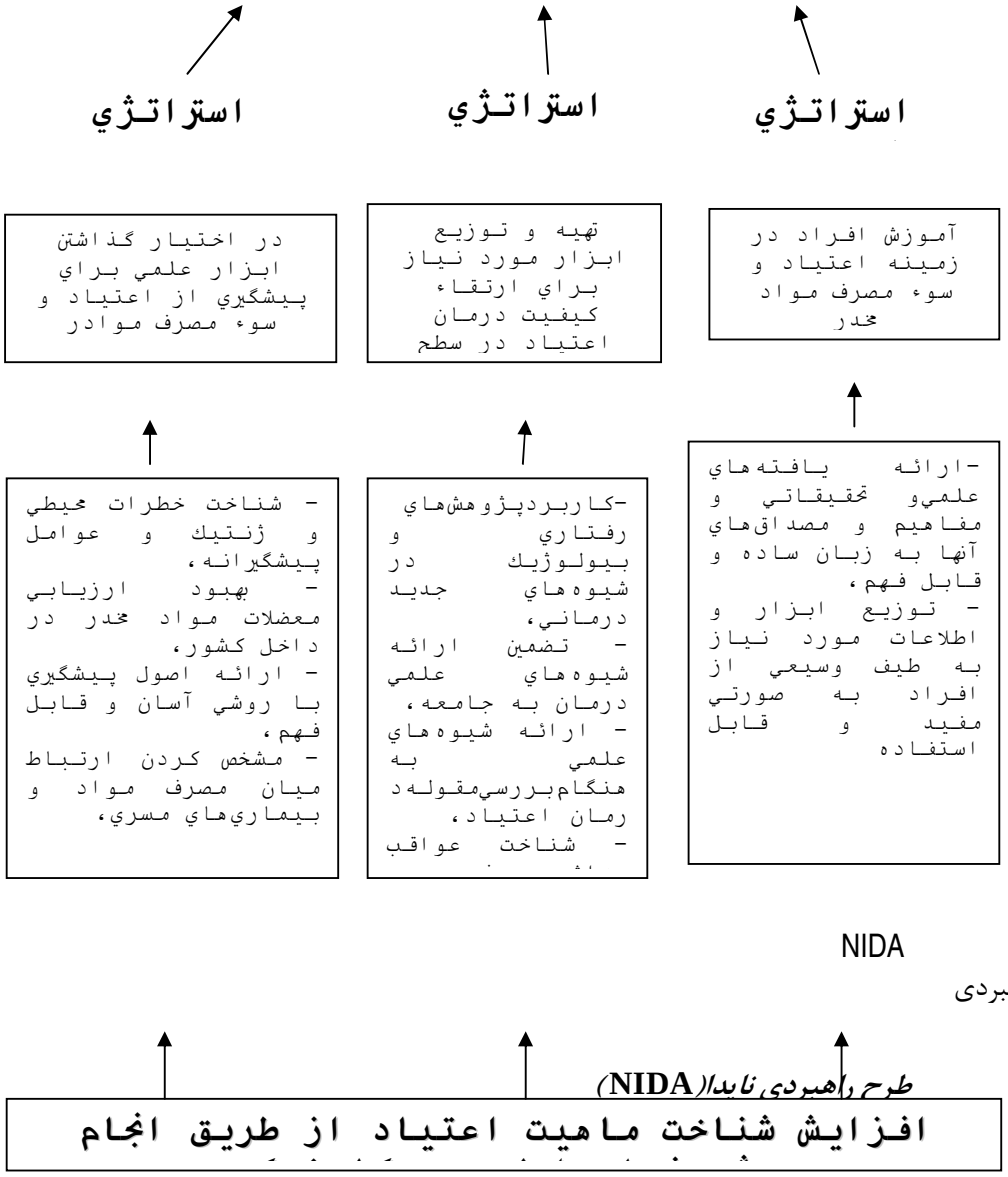

NIDA

طرح راهبردی

هدف ۵ ساله: کاهش چشمگیر اعتیاد و سوء مصرف مواد و عواقب اجتماعی، بهداشتی و رفتاری ناشی از آنها.

هدف بسیار مهم NIDA در ۵ سال آینده، کاهش چشمگیر عواقب اجتماعی و بهداشتی اعتیاد و سوء مصرف مواد است. NIDA برای رسیدن به این هدف، سه راهبرد کلی و چندین اولویت اتخاذ کرده است. با اجرای موفقیت‌آمیز این استراتژی‌ها و انجام اولویت‌ها، مهمترین هدف NIDA که همانا انجام تحقیقات اعم از تحقیقات اولیه، اپیدمیولوژیک و آزمایشگاهی با هدف درمان عملی اعتیاد، اتخاذ راهبردهای پیشگیرانه و آموزش در زمینه مهار معضل اعتیاد و سوء مصرف مواد است، محقق خواهد شد.

طی ۲۵ سال گذشته، NIDA با هدف پاسخگویی به مجموعه سئوالات اساسی زیر، تحقیقات فراوانی را انجام داده است :

- دلایل اصلی اعتیاد به مواد چیست؟
- چرا انسان خطر استفاده از مواد را می‌پذیرد؟
- چه عواملی باعث می‌شود تا فردی مواد مصرف کند و در نهایت معتاد شود؟
- چه عواملی باعث می‌شود تا مقاومت فرد در برابر مصرف مواد سست شده و به اعتیاد روی آورد؟
- چگونه فردی از مرحله سوء مصرف مواد مخدر به ورطه اعتیاد پا می‌گذارد؟
- مواد مخدر چه تاثیرات رفتاری و بیولوژیک در کوتاه مدت و بلند مدت بر جای می‌گذارد؟
- سوء مصرف مواد چه تأثیری بر اقلیت‌های قومی و نژادی دارد؟
- به منظور پاسخگویی به سئوالات یاد شده، می‌بایست حوزه تحقیقات در زمینه سوء مصرف مواد و اعتیاد به آن سوی مرزهای فرهنگی، اجتماعی و علمی رفته و این یافته‌ها در سطوح آزمایشگاهی، کلینیک‌ها و جامعه مورد تحلیل و تبادل نظر قرار گیرند.

به عنوان مثال، توانایی ما برای افزایش کارآیی برنامه‌های درمانی و پیشگیری از سوء مصرف مواد به شناخت ما نسبت به عوامل تاثیر گذار در گرایش یک فرد به اعتیاد (اعم از عوامل محیطی، روانی، اجتماعی، ژنتیک ، بیولوژیک و غیره)، بستگی دارد.

به علاوه، NIDA ابتدا می‌بایست از نحوه قرار گرفتن زیر ساختار موجود اطمینان حاصل کند تا بتواند به طور موفقیت‌آمیز به امر تحقیق و پژوهش بپردازد.از جمله این زیر ساختارها، تأمین منابع و امکانات لازم برای آموزش و به کارگیری متخصصان امر برای انجام تحقیقات در سطح ملی است.

در پژوهش‌های صورت گرفته از سوی NIDA، استراتژی‌های جدید و مهمی در زمینه درمان و پیشگیری از اعتیاد ارائه شده و حداقل با دو رویکرد عمده امتیازات و حقوقی برای جامعه در نظر گرفته شده است. نخست، دستاوردها و موفقیت‌های عمده که شناخت جدید از اعتیاد و سوء مصرف موادمخدر را به ارمغان می‌آورد، همچنان باعث ارائه شیوه‌های جدید درمان و پیشگیری از اعتیاد شده و ما را قادر می‌سازد تا اطلاعات جدیدی را در اختیار عموم قرار دهیم. هر چند که نتایج مهم تحقیقات علمی و همچنین تجارب آزمایشگاهی و کلینیکی نیز همواره نکات مبهم در زمینه اعتیاد را روشن ساخته و لزوم تمرکز بر انجام تحقیقات و سیاستگزاری را به ما می‌آموزد.

استراتژی۱: ارائه ابزار علمی مورد نیاز برای پیشگیری از اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر به عموم جامعه

اتخاذ برنامه‌های کارآمد در زمینه پیشگیری از سوء مصرف مواد از سوی جامعه موجب کاهش چشمگیر مشکلات ناشی از سوء مصرف مواد و اعتیاد (بویژه در بین جوانان) خواهدشد. طی ۵ سال آینده، پیشرفت تحقیقات در زمینه‌های زیر موجب بهبود وضعیت پیشگیری در جامعه خواهد شد.

- شناخت خطرات محیطی و ژنتیک و عوامل پیشگیرانه که منجر یا مانع از ابتلاء به سوء مصرف مواد می‌شود؛

- بهبود ارزیابی معضلات مواد در داخل کشور با ارائه ابزار تحقیقاتی کارآمد به عموم جامعه؛
- ارائه اصول پیشگیری مبتنی بر تحقیقات برای تأمین نیازهای خاص جامعه،
- مشخص کردن ارتباط میان سوء مصرف مواد و بیماری‌های مسری نظیر HIV و هپاتیت به منظور کاهش تاثیرات این بیماری‌های کشنده در داخل کشور.

دستیابی به شناخت واقعی علل آسیب پذیری در برابر سوء مصرف مواد در برنامه‌ریزی برای پیشگیری موثر، بسیار مهم است. در حال حاضر، شواهدی که نشان دهد چه عامل منحصر به فردی سبب گرایش یک فرد به سوء مصرف مواد می‌شود، وجود ندارد؛ لیکن به نظر می‌رسد بروز مجموعه‌ای از عوامل بحران ساز ژنتیک، بیولوژیک، احساسی، اجتماعی، رفتاری و غیره هستند که در فرد انگیزه لازم را برای ابتلاء به معضل سوء مصرف مواد و اعتیاد ایجاد می‌کنند.

بدین ترتیب، به نظر مجموعه عوامل فردی و اجتماعی هستند که یک فرد را در معرض خطر ابتلاء به سوء مصرف مواد قرار داده یا سبب تبدیل مصرف مواد به سوء مصرف و یا اعتیاد می‌شود.

در تحقیقات انجام شده از سوی NIDA بسیاری از عوامل خطرساز در زمینه معضلات مواد، شناسایی و معرفی شده‌اند. این عوامل نوعاً تحت عناوین خطرات اجتماعی، خانوادگی و فردی دسته بندی شده است. به عنوان مثال، خطرات فردی شامل: کم رویی، پرخاشگری، شتاب زدگی و داشتن تحصیلات کم و خطرات خانوادگی شامل: نظارت اندک بر فرزندان از سوی والدین و داشتن والدین معتاد و در نتیجه الگو برداری غلط می‌شود. عوامل خطرساز در سطح مدارس عبارت است از عرضه مواد مخدر در داخل یا در نزدیکی مدارس و خوابگاه‌ها، در سطح جامعه نیز شامل فقدان برنامه‌های سرگرم کننده و سازنده علمی برای کودکان و نوجوانان (در بعد از ساعات مدارس و روزهای تعطیل) می‌شود ؛ همچنین، نبود نظارت کافی از سوی پلیس بر مصرف و سوء مصرف مواد توسط افراد کم سن و سال را نیز در بر می گیرد.

سال‌های متمادی است که تاکید و تمرکز ما بر کشف عوامل تاثیر گذار بر مصرف، سوء مصرف و اعتیاد افراد (بویژه کودکان) بوده است. اما هم اکنون می‌دانیم که عوامل

دیگری تحت عنوان حس پیشگیرانه و برگشت پذیری در افراد وجود دارد که می تواند آنها را از ابتلاء به اعتیاد باز دارد. در تحقیقات انجام شده از سوی NIDA بسیاری از این عوامل پیشگیرانه در سطوح فردی و گروهی از طریق ایجاد تاثیر متقابل در محیط خانواده، گروه همسالان، مدرسه، جامعه، محل کار، و حتی از طریق رسانه های گروهی شناسایی شده اند. نمونه‌هایی از این عوامل عبارتند از: داشتن خلق و خوی آرام و انگیزه زیاد، وجود ارتباط عاطفی محکم بین والدین و فرزندان، وجود نظم در محیط خانواده و نظارت مستمر بر فرزندان، مشارکت با گروه‌های همسن که پای‌بند به اصول و رویه‌های متعارف و هنجارها و پیام‌های جامعه در زمینه مبارزه با مواد هستند. در واقع، مجموعه عوامل پیشگیرانه می تواند تاثیر منفی عوامل خطر ساز را خنثی کند.

درک چگونگی تاثیر متقابل عوامل خطر آفرین و عوامل پیشگیرانه در نتیجه میزان آسیب پذیری فرد و گرایش آن به مصرف، سوء مصرف و اعتیاد به مواد چالش در آینده خواهد بود. به علاوه، لازم است تمامی عوامل پیشگیرانه و خطرساز را که منجر به گرایش به سوء مصرف مواد در بین اقلیت جامعه می شود، درک کنیم. این بینش به پژوهشگران و متخصصان امر پیشگیری این مجال را می دهد تا برنامه ریزی های موثری را در ارتباط با تأمین نیازهای افراد انجام دهند.

طی ۲۰ سال گذشته، محققان مجموعه‌ای از برنامه‌های پیشگیری را تدوین و مورد آزمایش قرار داده‌اند و با تجزیه و تحلیل آنها، اصول اساسی و اولیه پیشگیری کارآمد را در ارتباط با سوء مصرف مواد شناسایی کرده‌اند. این اصول به رغم کارآمدی، از آنجا که بسیار کلی بیان شده اند ضروریست تا بیش از پیش تشریح شوند. برنامه‌های پیشگیری به‌سادگی در هر مکانی قابل استفاده نیست و باید از آنها به تناسب مقتضیات و ویژگی‌های هر محیط و نیازهای افراد (بر حسب قوم، جنس، سن و ...) از این برنامه ها استفاده شود. ضمناً ضروری است تا برای آن دسته از افراد در معرض سوء مصرف مواد بهترین برنامه ریزی انجام شود.

پیشگیری از سوء مصرف مواد در بین کودکان و نوجوانان: یک راهنمای تحقیقی

NIDA در ماه مارس ۱۹۹۷ نخستین کتاب راهنمای علمی در زمینه پیشگیری از سوء مصرف مواد را منتشر کرد. پس از برگزاری کنفرانسی در رابطه با تحقیقات ملی در زمینه پیشگیری در ماه سپتامبر ۱۹۹۶، گروهی از محققان مجموعه ای را تحت عنوان "پیشگیری از مصرف مواد در بین کودکان و نوجوانان" به چاپ رساندند. در این کتابچهٔ ۳۸ صفحه ای، اصول پیشگیری برای اجراء در مدارس و جامعه به ویژه در چارچوب تأمین نیازهای خاص تمامی افراد ارائه شده است.

بر اساس مطالعات عمیق صورت گرفته درباره کودکان و نوجوانان، هم اکنون دریافته ایم از آنجا که پیشگیری اساساً فرایندی از تغییرات رفتاری و آموزشی است و با توجه به این‌که رفتار در محیط اجتماعی شکل می‌گیرد، لذا در ایجاد تغییر در رفتار کودکان علاوه بر محیط مدرسه، عواملی چون آموزگار، همسالان، والدین و در مجموع تمامی عناصر جامعه دخیل هستند. بسیاری از اصول زیربنایی در برنامه های پیشگیری برای این گروه‌های سنی در کتابچه راهنمای NIDA فهرست شده است. در این کتابچه، ابتدا عوامل خطر ساز و پیشگیرانه، از گرایش یا عدم گرایش افراد به معضل سوء مصرف مواد تشریح شده است. شناخت این عوامل در دستیابی به اهداف عمده در زمینه پیشگیری بسیار مهم هستند.

همچنین در کتاب، به اصول علمی به منظور ایجاد ساختار و زیربنای لازم و انجام مداخلات مربوطه نیز اشاره شده است. خلاصه آن‌که، این زیربنا ضمن هدف قرار دادن کلیه اشکال سوء مصرف مواد، لازم است مهارت‌های لازم را برای مقاومت در برابر مصرف مواد، شیوه‌های ارتباطی و توجه والدین به فرزندان که در حقیقت باعث آموختن هر چه بیشتر آنها می‌شود، شامل شود. لازم است ساختار مداخلات به صورت دراز مدت و خانواده مدار بوده و در صورت امکان تبلیغات رسانه ای و اقدام در جهت تقویت هنجارها بر علیه مصرف مواد را در بر گیرد. به هنگام انجام این مداخلات باید ملاحظاتی

از قبیل گروه‌های سنی خاص، تناسب لازم، حساسیت فرهنگی و بستر سازی به منظور شناخت ماهیت خاص معضل سوء مصرف مواد در جامعه، مد نظر قرار گیرد. مجموعه این پیشنهادات باید در ارتباط با مداخلات موثر و بر اساس برنامه‌های پیشگیری از مصرف باشد. بسیاری از این اصول در کتابچه راهنمای یاد شده آمده است.

در حال حاضر، NIDA تلاش می کند تا از اجرای اصول پیشگیری در برنامه‌ریزی‌های مربوطه اطمینان حاصل کند. واکنش جامعه در برابر انتشار این کتاب بسیار مثبت بوده است و تا کنون بیش از ۲۰۰ هزار نسخه از آن در بین مدارس و افراد جامعه تکثیر و توزیع شده است، ضمن این‌که تقاضا برای این کتاب در ماه، به بیش از ۲۰ هزار نسخه می رسد. در واقع، چالش آینده برای NIDA اطمینان از اجرای کارآمد برنامه های پیشگیری و ارزیابی نتایج آن در جامعه است.

استراتژی ۲: تهیه و توزیع ابزار لازم به منظور بهبود کیفیت درمان سوء مصرف مواد در سطح کشور

اگرچه هنوز راهی بس طولانی برای دستیابی به هدف نهایی در پیش است، اما در تحقیقات انجام شده از سوی NIDA، بسیاری از شیوه های کارآمد درمان رفتاری معتادان ذکر شده است. انجام تحقیقات در زمینه‌های زیر تا حد قابل ملاحظه‌ای، نحوه برخورد ما را با پدیده اعتیاد در نسل آینده بهبود می بخشد:

- کاربرد نتایج تحقیقات در زمینه تشریح سیسم عصبی و رفتاری در شیوه های جدید درمانی؛
- حصول اطمینان از تناسب شیوه های درمانی با نیاز جامعه؛
- استفاده از روش‌های علمی برای بازنگری در درمان سنتی و غیر علمی اعتیاد؛

- آگاهی از عواقب پزشکی سوء مصرف مواد و اعتیاد با هدف استفاده از این آموخته‌ها برای تدوین استراتژی‌های رفتاری و داروشناختی به منظور مقابله با این عواقب.

پیشرفت‌های علمی بویژه طی دهه اخیر، موجب شده است تا شناخت ما نسبت به پدیده اعتیاد و نحوه برخورد با آن بسیار افزایش یابد. در حقیقت در تحقیقات صورت گرفته، اعتیاد به عنوان یک بیماری مزمن تعریف شده است (نزد بسیاری از مردم یک بیماری عود کننده محسوب می شود) که در نتیجه فرد به دلیل تاثیرات ماندگار مواد بر مغز خود، ناخواسته به دنبال مواد و مصرف آن است. مطالعات صورت گرفته بر روی انسان و حیوان نشان می دهد که مصرف طولانی مدت مواد، تأثیرات اساسی بر مغز می‌گذارد، به نحوی که فرد حتی مدت‌ها پس از ترک اعتیاد نیز این علائم و دگرگونی‌ها را در خود احساس می‌کند.

بر اساس اطلاعات موجود به نظر می‌رسد سوء مصرف انواع مواد، میزان انتقال را دوپامین را در بخشی از مغز که احساس لذت از مصرف مواد را کنترل می‌کند، افزایش می‌دهد. در واقع، این ایجاد تغییر در دوپامین است که ما تصور می کنیم یک ویژگی اساسی انواع مواد مصرفی بوده و ممکن است بخش مرکزی یک عنصر مشترک یا هسته بیولوژیکی اعتیاد باشد.

این یافته بسیار مهم که بر اساس تحقیقات و پژوهش‌های NIDA به دست آمده، به ما بینش جدیدی را درباره آثار بلند مدت مصرف مواد بر روی مغز انسان داده است و اهداف و رویکردهای جدیدی را برای پیشرفت درمان اعتیاد پیش رو می گذارد.

ادامه بررسی‌ها درباره عملکرد مغز، در ارتباط با معتادان بسیار مهم و حیاتی است. تحقیقات به عمل آمده از سوی NIDA بسیاری از مکانیزم های مغز را در واکنش به احساس لذت ناشی از مصرف مواد به طور مفصل تشریح کرده است. بیشترین توجه بر یکی از مدارهای مغزی که از تگمنتوم[۱] بطنی تا مرکز کانونی مغز امتداد دارد، متمرکز

۱-Tegmentum

است. به نظر می رسد که این مدار در احساس لذت ناشی از مصرف مـواد نقـش داشـته باشد. در مقایسه، توجه بسیار ناچیزی به مـدارها و مکـانیزم‌هـای مغـزی ذی‌مـدخل در فرایندهای هیجانات مربوط به تجربه اولیه مصرف مواد معطوف گشته و اطلاعات زیادی درباره مدارهای مغزی مربوط به فرایندهای پیچیده اعتیاد و از آن مهم‌تـر رونـد انتقـال که موجب تبدیل مصرف تفننی به مصرف اجباری یا به عبارت دیگر وابسـتگی و اعتیـاد مـی شـود، وجـود نـدارد. بـه منظـور مقابلـه مـوثر بـا اعتیـاد و پیشـگیری از عـود آن، ضروری‌است تاشناخت بیشتری از عوامل ذی‌مدخل و مدارهای مغزی سبب‌ساز اعتیادبـه وجودآید.

با توجه به مراتب یاد شده، پیشرفت شیوه های جدید و کارآمد درمان اعتیـاد از اولویـت های مهم NIDA و حتی یک نیاز ملـی است و باید این تجارب و نتایج تحقیقات هر چه سریع تر موجب ارائه شیوه‌های جدید درمان و کاربرد آن به صورت عملی در کلینیک ها و مراکز تخصصی درمان اعتیاد شود. اعتیـاد بـه مـواد نیـز نـوعی بیمـاری اسـت ماننـد بیماری‌های دیابت، سرطان، فشار خون و غیـره کـه نیازمنـد درمـان مناسـب اسـت. در گذشته پیشرفت‌های بسیار خوبی در ارائه مجموعه ابزار و امکانات مفیـد بـه متخصصـان امر برای درمان معتادان ارائه شده است که از آن جمله می تـوان بـه مـوارد زیـر اشـاره داشت :

- ارائه خدمات درمان اعتیاد به نیکوتین؛
- ارائه موثرترین شیوه های درمان اعتیاد به هروئین، متادون، وLAAM[۲] (دارای مارک تجاری ORLAAM؛
- درمان اعتیاد به هروئین با استفاده از بوپره‌نورفین؛
- کاربرد شیوه های استاندارد رفتار درمـانی شـناختی معتـادان نظیـر رفتـار درمـانی شناختی و مدیریت اعتیاد (وابستگی) که در درمان کودکان و بزرگسالان بسـیار مفیـد است.

۲-Levo-alpha-acetyl-metadol (LAAM)

بوپره نورفین: شیوه‌ای نوین برای درمان اعتیاد به هروئین

در بخش عمده ای از تحقیقات NIDA به تشریح جزئیات مربوط بـه تـاثیرات رفتـاری و خاصیت تسکین درد مواد افیونی از جمله هروئین پرداخته شده است. شـاید مهـم‌تـرین اقدام در این زمینه شناسایی گیرنده هایی در بخش‌های مختلف مغز باشد کـه در برابـر مواد مخدر واکنش نشان می‌دهند و در این چارچوب ممکن است کاربرد بوپره‌نورفین به عنوان تازه‌ترین درمان داروشناختی برای اعتیاد بـه مـواد افیـونی مطـرح باشـد. اگرچـه تصمیم گیری درباره کارآیی و استفاده از این ماده بر عهده سـازمان غـذا و مـواد مخـدر ایالات متحده آمریکا است، اما مطالعات انجام شده از سوی NIDA کاربرد موثر و کارآمد این دارو را به منظور درمان اعتیاد به مواد افیونی تائید می‌کند.

تحقیقات انجام شده از سوی NIDA نشان داده است که گیرنده مواد افیونی معـروف بـه مو[۱] در واقـع مسـؤول بـروز تـاثیرات ناشـی از مصـرف مـرفین از جملـه تسـکین درد، سرخوشی، مشکلات تنفسی و غیره در بدن است. بوپره نورفین قابلیـت اتصـال بـه ایـن گیرنده ویژه را دارد اما میزان تحریک پذیری این گیرنده از سوی این دارو در مقایسه بـا تاثیر مواد افیونی کمتر است. در عین حال، بوپره‌نورفین دریافت کننده سلولی را به طرز غیر مترقبه‌ای کند می‌سازد و از این‌رو تاثیر آن طولانی‌تر از اثر سایر مواد افیـونی (مثـل متادون) است. این ویژگی‌ها سبب می‌شود تـا بـوپره‌نـورفین در چـارچوب فعالیـت‌هـای کلینیکی برای درمان اعتیاد به مواد بیشتر در کانون توجه قرار گیرد.

موسسه NIDA و شرکای تجاری آن نیز در حال تهیه قرص‌های ترکیبی بوپره نـورفین ـ نالکسون هستند. بوپره نورفین به‌عنوان شبه آگونیست، هم می‌تواند مـورد سـوء مصـرف قرار گیرد. ترکیب بوپره‌نورفین با آنتاگونیست نالکسون به میزان قابل ملاحظـه‌ای سـبب کاهش پتانسیل دارو برای سوء مصرف مواد می‌شود. در واقع، اگر یـک معتـاد هروئینـی این داروی ترکیبی را به صورت تزریق وریدی مورد سوء مصرف قراردهد، این فرد دچـار حالات ناخوشایند ناشی از نالکسون خواهد شد. با وجود این، نالکسون مصرف شده از راه دهان چنین اثراتی در بر ندارد. ایمنی و کارائی بوپره‌نورفین یا ترکیـب بـوپره نـورفین و

۱-MU

نالکسون نشان می‌دهد که آنها داروهای مفیدی برای درمان اعتیاد به مواد افیونی هستند که می‌تواند از طریق پزشکی (همانند روش‌های رایج در مطب پزشکان)، مورد استفاده قرار گیرد.

آنچه این بینش جدید دربارهٔ سوء مصرف مواد را القاء می‌سازد، این است که اعتیاد به مواد مخدر همانند بروز بیماری قلبی می‌تواند بسیار حاد شده و به یک بیماری مهلک مبدل شود که هم از طریق آموزش صحیح و هم از طریق ترکیبی از دارو و رفتار درمانی قابل معالجه باشد. تحقیقات نشان داده است که درمان سوء مصرف مواد می‌تواند به میزان قابل ملاحظه ای موجب کاهش بزهکاری‌های ناشی از سوء مصرف شود. به علاوه، درمان اعتیاد می‌تواند خسارات بهداشتی و اجتماعی ناشی از سوء مصرف مواد و اعتیاد را کاهش دهد.

بخش‌های مختلف NIDA ، وقتی از آنها برای تهیه این طرح استراتژیک درخواست کمک شد، توصیه کردند که این موسسه یافته‌های خود را درباره درمان به تمامی مراکز ایالات متحده اعلام کند. بخش اصلی این تلاش‌ها شامل شبکه آزمایش‌های کلینیکی درمان سوء مصرف مواد است که تاکید ویژه‌ای بر آزمون روش‌های درمان (رفتاری، داروئی و درمان‌های ترکیبی) در محیط‌های مختلف دارد تا بدین گونه استفادهٔ از روش‌های درمانی در کلینیک‌ها را تسهیل سازد. NIDA مقرر ساخته تا CTN، متشکل از ۳۰ تا ۴۰ مرکز هماهنگی آموزشی و تحقیقات در مراکز تحقیقاتی و پزشکی دانشگاهی شود و هر مرکز با حداقل ۱۰ کانون ارائه درمان اجتماعی در ارتباط باشد که با وجود این، طیف وسیعی از روش‌های درمان و اجتماعی به بیماران منطقه معرفی می‌شود. این اجتماعات متنوع شامل جوانان، بیماران با علامات بیماری مبهم، گروه‌های اقلیت متأثر از مواد و مجرمان بیمار در زندان‌ها است. CTN همچنین محققان را قادر می‌سازد تا به تفاوت‌های نژادی و جنسی در کارائی درمان، اثرات داروئی در سوء مصرف کنندگان انواع مواد و اثرات بلند مدت روش‌های درمانی توجه کنند.

برای اطلاع رسانی مناسب، هر مرکز با همکاری کانون‌های اجتماعی درمانی ذی‌ربط، برنامه‌های آموزش تحقیقات کلینیکی برای موسسات درمانی محلی تهیه می‌کند. NIDA با توجه به حیطه وظایف CTN اطمینان دارد که یک پارادایم جدید ابداء خواهد کرد که

زمینه اجرای روش‌های درمانی جدید و استراتژی‌های مربوطه را در سراسر کشور فراهم خواهد ساخت. به علاوه، انتقال تکنولوژی باید در دو بعد هدایت شود: به عبارت دیگر، درمان‌های به ظاهر مؤثر در جامعه باید به لحاظ علمی آزمایش استاندارد شود. CTN می‌تواند یک روش موثر برای این انتقال باشد.

اکثریت فعالیت‌های تحقیقاتی در زمینه سوء مصرف مواد و اعتیاد بر شناخت عوامل سبب ساز اعتیاد به مواد مخدر، پیشگیری از استفاده اولیه و توسعه و درمان بیماری اعتیاد تاکید دارند. به علاوه، مطالب زیادی درباره روش‌هائی که در آنها رفتارها و الگوهای سوء مصرف منجر به بروز مشکلات بهداشت عمومی به ویژه گسترش بیماری‌های عفونی مثل HIV/AIDS، سل، هپاتیت شده، آموخته شده است.

با وجود این، بر خلاف اعتیاد به مواد دیگر بویژه اعتیاد به نیکوتین و الکل، آموخته‌های اندکی درباره عواقب بهداشتی و پزشکی برای معتادان حرفه ای مواد موجود است. حداقل، تشدید عواقب سوء مصرف طولانی مدت می تواند ناشی از تغذیه ناکافی، نداشتن سرپناه و مراقبت پزشکی ضعیف باشد. همچنین اطلاعات جامعی از مطالعات بر روی حیوانات در دست است که نشان می‌دهد انواع مواد مصرفی، سیستم حفاظت بدن را تضعیف می‌کند. در عین حال، توجه کمی به آنچه که برای مصرف‌کنندگان حرفه ای اتفاق می‌افتد، معطوف می‌شود. برای کاهش عواقب بهداشتی سوء مصرف و اعتیاد در این کشور نیز لازم است. به نیازهای تحقیقاتی توجه کنیم. CTN وابسته به NIDA فرصت های زیادی برای انجام تحقیقات و تکوین و توسعهٔ روش‌های درمان عواقب پزشکی سوء مصرف مواد پدید می‌آورد.

استراتژی سوم: ارتقاء آگاهی های عمومی درباره اعتیاد و سوء مصرف مواد

با توجه به اثرات سوء مصرف و اعتیاد بر تمامی طبقات اجتماعی آمریکا، ضروری است که پژوهش‌های NIDA مفید و قابل استفاده باشد. در نتیجه، قابل دسترس کردن دستاوردهای پژوهشی NIDA برای طیف وسیعی از مخاطبین از وظایف اصلی آن مؤسسه است.

در سال‌های اخیر این مؤسسه در این زمینه بر اقدامات خود افزوده است و برنامه‌های پنج سالهٔ آن نیز در همین چارچوب است.

- ارائه گزارشات آموزشی عملی به زبان انگلیسی غیر تخصصی در مورد نتایج به دست آمده و اثرات آنها؛
- توزیع گسترده گزارشات به طیف وسیعی از مخاطبین شامل اطلاعات مفید، قابل استفاده و تجربه شده.

برای اطمینان از دسترسی ارائه کنندگان خدمات به تازه‌ترین یافته‌های علمی، مؤسسه NIDA در تهیه و توزیع دفترچه راهنمای درمان اعتیاد همکاری بسزایی می‌کند، که این نشانگر تعهد این مؤسسه به ارائه سریع دستاوردها برای استفادهٔ عملی است. این دفترچه‌های راهنما براساس روش‌های درمانی انجام شده با همکاری NIDA بوده است که نتایج مثبتی بر جای گذاشته‌اند و برای استفادهٔ پزشکان و معتادان تحت درمان آنها، متخصصان سلامت روان و سایر دست‌اندرکاران امور بهداشتی و درمانی مرتبط با مواد است.

این دفترچه‌های راهنما در جهت ارائه اطلاعات مفید برای پزشکان درمانی مواد بوده‌است تا بتوانند بهترین روش‌های علمی و درمانی را ارائه کنند. این اطلاعات، مراکز درمانی را به ابزارهای مختلف درمانی برای استفادهٔ انواع گوناگون روش‌های مربوطه مجهز می‌کند.

تسلط اراده بر احساسات؛

اطلاع‌رسانی در زمینه سوء مصرف مواد و آموزش علمی مرتبط با آن

آموزش‌های علمی نقش مهمی در فعالیت‌های NIDA ایفاء می‌کند. سری مجلات " تسلط اراده بر احساسات" یکی از بهترین خدمات ما به بخش آموزش علمی است.
هم اکنون این سری مجلات چشمگیر و جذاب شامل هشت مجله برای سنین ۵ الی ۹ سال است. اثرات متاآمفتأمین بر مغز یکی از آخرین مقالات این مجلات است. این سری مجلات با داشتن اطلاعات مربوط به مواد و مغز به جوانان یافته‌های مربوط به سیستم عصبی و همچنین تاثیرات مواد بر بدن (بویژه مغز) را آموزش می‌دهد. در هر نسخه از این مجله(Sara Bellum) یک دانشجوی علوم پایه، دانشجویان را به یک مسافرت علمی برده تا از عکس‌العمل‌های مغز در مقابل اثرات مواد خاص مانند مواد استنشاقی، مواد توهم زا، ماریجوانا، مواد افیونی، نیکوتین، مواد محرک، متاآمفتأمین و استروئیدها آگاه شوند و در پشت هر مجله نیز یک پوستر زیبا با رنگ‌های روشن ضمیمه شده است.
جزوۀ راهنمای مربی که متمم مجله است شامل بخش‌هایی در زمینۀ مواد استنشاقی، مواد توهم زا، ماریجوانا، مواد افیونی یا مواد مخدر، متا آمفتأمین و استروئیدها است. هر بخش به تشریح اثرات مواد بویژه توصیف بر قسمت‌های مختلف مغز و بقیۀ اعضاء بدن می‌پردازد. این جزوۀ راهنما همچنین شامل تمرین هایی برای انجام در کلاس است.
اطلاعات اولیه و روش تدریس همراه با این مجلات برای ارتقاء سطح درک حقیقت واقعی اثرات جسمی سوء مصرف و آگاهی در مورد علم مغز و اعصاب بسیار مفید است.
در سال ۱۹۹۸ و در چارچوب اطلاع رسانی جامع، NIDA تبلیغات گسترده‌ای را تحت شعار" نایدا (NIDA) به مدرسه می‌رود" آغاز کرد که در این امر سری مجلات "تسلط مغز بر احساسات" و مفاد آموزشی دیگر NIDA به تمامی مدارس دولتی و مدارس متوسطه خصوصی در آمریکا و همچنین مدارس خانواده‌های ارتشی ها در خارج آمریکا ارسال شد. با فرا رسیدن سال ۲۰۰۰ بیش از یک میلیون سری مجلات " تسلط مغز بر احساسات" در سراسر آمریکا توزیع شود.
در سال، ۱۹۹۹ NIDA اولین روش علمی درمان اعتیاد به مواد را تحت عنوان " اصول درمان اعتیاد به مواد مخدر" منتشر کرد. این یک راهنمای مبتنی بر پژوهش بود که به تشریح امکانات عالی مورد نیاز برای درمان سوء مصرف می‌پرداخت. دفترچه راهنمای ۵۴ صفحه‌ای به تشریح اکثر روش‌های درمانی متداول، معرفی روش‌های درمانی که از

نظر علمی دقت بسیار دارند، و پاسخ به سئوالات مربوطه که اغلب توسط خدمات‌دهندگان، قانون‌گذاران، بیماران و مردم مطرح است، می‌پردازد.

در پنج سال آینده، همچنان که شبکهٔ CTN به اطلاعات ما در مورد روش‌های درمانی می افزاید، NIDA نیز به سرعت اطلاعات کسب شده را به طور گسترده و در اشکال مختلف توزیع می‌کند تا در روش درمان و اطلاع‌رسانی مؤثر باشد.

یکی از اقدامات بسیار مؤثر NIDA تأمین هزینه و برگزاری نشست‌های محلی در سراسر کشور برای مقابله با معضل سوء مصرف مواد است. به عنوان مثال نشست بوستون با نام " شناخت سوء مصرف و اعتیاد، توهم در برابر حقیقت" که به مناسبت مرگ یکی از کارکنان آتش نشانی بوستون براثر افراط در مصرف مواد برگزار شد. افراد مختلفی چون پژوهشگران، سیاستمداران، قانونگذاران، مقامات دولتی و متخصصان پیشگیری از سوء مصرف مواد در این نشست حضور داشتند.

پژوهشگران عمده در زمینهٔ الگوهای سوء مصرف در منطقهٔ بوستون، نگرش جامعه نسبت به مشروبات الکلی و سوء مصرف مواد ، استراتژی‌های مؤثر پیشگیری و درمان و اثرات مراقبت‌های تحت کنترل را به بحث و تبادل نظر گذاشتند. شرکت کنندگان در مورد نتایج پژوهش‌ها و چگونگی استفادهٔ از این نتایج برای حل معضل مواد و تغییرات در قوانین ایالتی گفتگو کردند.

تاکنون، نشست‌های محلی برگزار شده توسط NIDA در آتلانتا، سیاتل، بوستون، شیکاگو، سن لوئیز و سیزده شهر دیگر آمریکا برگزار شده است و این مؤسسه در نظر دارد که این نشست‌ها را به شهرهای دیگری که متاثر از زیان‌های مواد هستند، توسعه دهد.

البته NIDA کاملاً از این موضوع آگاه است که حمایت و انجام تحقیقات کافی نیست و یافته‌های حاصل از این پژوهش‌ها نه تنها باید قابل استفاده باشند، بلکه باید در عمل مورد استفاده قرار گیرند. بنابراین، NIDA در چارچوب دسترسی آسان به این یافته‌ها توسط مخاطبین مختلف همهٔ سعی و کوشش خود را به کار خواهد گرفت.